

Handläggare
Malin Torberger
Telefon: 08-508 25 416

Till
Socialnämnden
2016-09-20

Våld mot äldre kvinnor, motion (2016:51)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Motionen från Kristdemokraterna (KD) belyser våld mot äldre, framförallt kvinnor, och att detta osynliggörs i samhällsdebatten. Enligt motionen är insatserna vid våldsutsatthet för denna grupp otillräckliga och ibland obefintliga. Utifrån detta föreslås att äldreförvaltningen ska få i uppdrag från kommunfullmäktige att ta fram en handlingsplan för att höja kompetensen och insikten om våldsutsatthet hos äldre personer, inom hela äldreomsorgen inklusive privata utförare.

Förvaltningen instämmer i vikten av kompetens om denna problematik och att kompetensen behöver öka. Förvaltningen ser dock inte behovet av att äldreförvaltningen tar fram en handlingsplan, då de omfattas av de mål som finns i förslaget till nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck för Stockholms stad. I programförslaget finns flera delmål avseende kompetens om våldsutsatthet och konsekvenser av detta, samt att personal ska våga fråga om våldsutsatthet. Att vara äldre lyfts också i programmet som en faktor som kan innebära en särskild utsatthet för våld i nära relationer.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion om våld mot äldre kvinnor från KD till bland annat socialnämnden. Övriga

remissinstanser är stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö, äldrenämnden samt stadsledningskontoret, Brottsförebyggande rådet, Kommunala pensionärsrådet och Äldrecentrum. Remisstiden sträcker sig till den 19 oktober 2016.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 14 september 2016. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 15 september 2016.

Ärendet

KD:s motion handlar om våld mot äldre personer och att stöd och insatser till denna grupp idag enligt motionen är otillräckliga och ibland obefintliga. I motionen belyses en undersökning från 2004 som visade att bland äldre kvinnor i Göteborg som hade hemtjänst eller trygghetslarm var nästan var tredje kvinna drabbad, om våld, hot, trakasserier och försummelse räknas samman. Vidare nämns Socialstyrelsens publikation "Blånader och silverhår" och att man i förordet till denna resonerar kring att våld mot äldre osynliggörs bland annat som en konsekvens av "ålderism". "Ålderism" innebär att personerna "blir sin ålder" och istället för att ses som individer ses som en homogen grupp, vilket i sin tur kan leda till att bland annat sexuella övergrepp kan osynliggöras. I motionen nämns också en ny studie från Nationellt Centrum för kvinnofrid (NCK) som enligt motionen visar att stödinsatser vid våldsutsatthet är otillräckliga och ibland obefintliga för kvinnor över 65 år.

I motionen betonas vikten av kompetens hos personal som möter våldsutsatta äldre kvinnor, för att möjliggöra upptäckt av våldsutsatthet. Enligt motionen är problematiken speciell hos gruppen äldre kvinnor, som ofta känner att de får skylla sig själva eller tycker att det är svårt att prata om sexuellt våld.

Avslutningsvis föreslås i motionen att kommunfullmäktige ska besluta att ge äldreförvaltningen i uppdrag att göra en handlingsplan för att öka kompetensen och insikten om våld mot äldre i allmänhet och mot äldre kvinnor i synnerhet, hos samtlig personal inom stadens äldreomsorg, både i privat och i egen regi.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer i att kompetens om våld i nära relationer hos berörd personal är viktigt och att kompetensen behöver öka. Äldre personer påverkas ofta av faktorer som gör dem extra sårbara vid utsatthet för våld. Det kan vara ett ökat beroende av omgivningen exempelvis för att kunna äta, ta sin medicin, sköta sin

personliga hygien eller sin ekonomi, på grund av fysiska eller kognitiva nedsättningar. Äldre personer är ibland också beroende av fler personer än yngre, utöver en eventuell partner kan det handla om exempelvis vuxna barn och vårdpersonal.

Under 2015-2016 har ett förslag till nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck tagits fram av socialförvaltningen. Programmet ska vara stadsövergripande och kommer att beröra alla nämnder och bolag i staden. I referensgruppen för denna process har äldreförvaltningen varit representerade. Programförslaget innehåller ett antal övergripande mål med tillhörande delmål. Bland de övergripande målen kan följande nämnas med koppling till våld mot äldre:

- Medarbetare i stadens verksamheter arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt.
- Vuxna stockholmare som har utsatts för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck, får stöd och skydd utifrån sina behov, oavsett var i staden de bor.
- Stockholmare som utövar våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck, erbjuds stöd för att sluta utöva våld, oavsett var i staden de bor.

I programförslaget finns följande delmål avseende kompetens om våldsutsatthet och att upptäcka den, att våga fråga och om våldets konsekvenser mm:

- Medarbetare i stadens verksamheter med särskilt ansvar för förebyggande arbete har kunskaper i att se tecken på utsatthet och vågar fråga om det
- Chefer i stadens verksamheter med särskilt ansvar för förebyggande arbete har fördjupade kunskaper om våldspreventivt arbete
- Utformningen av det våldspreventiva arbetet anges i lämpligt policydokument i verksamheten, exempelvis likabehandlingsplan eller motsvarande
- Medarbetare i verksamheter vars målgrupp bland annat är våldsutsatta vuxna har kompetens om våldsutsatthet, särskilda sårbarhetsfaktorer och våldets konsekvenser.
- Medarbetare i verksamheter vars målgrupp bland annat är våldsutsatta vuxna har kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck och dess konsekvenser.

I programmet lyfts fram att ”att vara äldre” kan vara en särskild sårbarhetsfaktor för våld i nära relationer. Äldre personer kan vara särskilt sårbara för att bli utsatta för våld, och konsekvenserna av att bli utsatt för våld kan också bli svårare för en äldre person.

Då äldrenämnden enligt förslaget kommer att omfattas av målen i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ser förvaltningen inte att det finns behov av att de tar fram en handlingsplan.

Bilagor

1. Motion (2016:51) om våld mot äldre kvinnor